

DOI 10.33930/ed.2019.5007.20 (2)-2
УДК 796.071.4(734/739)(045)

**КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У
СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ**

*COMPETENCE-BASED APPROACH IN THE SYSTEM OF
FORMATION OF OCCUPATIONAL MOBILITY OF FUTURE
PHYSICAL EDUCATION TEACHERS IN THE UNITED STATES OF
AMERICA*

**Н. Г. Денисенко
С. С. Марчук
Н. В. Табак
Н. Ф. Найт**

Актуальність теми дослідження. Міжнародна співпраця є важливим засобом формування професійної мобільності в національному освітньому просторі вищої школи. Цьому сприяє вивчення досвіду підготовки фахівців в країнах зарубіжжя. Уявлення представників різних національних шкіл про особливості підготовки мобільного фахівця для галузі фізичної культури та спорту помітно відрізняються. Особливий інтерес викликає досвід підготовки таких фахівців в Сполучених Штатах Америки.

Постановка проблеми. Пошуки можливих шляхів підвищення якості вищої фізкультурної освіти у нашій країні спонукають до вивчення світового досвіду, зокрема системи фізкультурної освіти у закладах вищої освіти Америки. Такий вибір аргументуємо порівняно високими спортивними досягненнями у світових рейтингах різного спрямування (фізична культура, спорт, оздоровчий напрям, масовий спорт тощо).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти

Urgency of the research. International cooperation is an important means of formation of occupational mobility in the national educational area of higher school. This is supported by studying the experience of training of specialists in foreign countries. The ideas of representatives of different national schools about the characteristics of mobility specialist's training in the field of physical education and sports are different. The experience of training of such specialists in the United States of America causes special interest.

Target setting. The search for possible ways to improve the quality of higher education in our country leads to study of world experience, in particular the system of physical education in higher education institutions of the USA. We argue such choice with high enough sports achievements in the world ratings of different directions (physical culture, sports, wellness direction, mass sports, etc.).

Actual scientific researches and issues analysis. Some aspects

спортивного менеджменту можна знайти у працях науковців: Є. Хрикова, В. Бондаря, Т. Сорочан, В. Алфімова, О. Галус, Л. Карамушки, В. Пікельної, В. Григораша та ін. Проблему підготовки майбутніх учителів фізичної культури за кордоном вивчали О. Берест, Н. Борисенко, М. Василенко, Н. Волкова, І. Гасюк та ін. Проблему професійної мобільності у міжнародному контексті аналізували В. Бобрицька, Н. Василенко, Ю. Войнар, Д. Наварецький, І. Глазирін та ін. Представлені аспекти досліджуваної проблеми дозволяють зосередитись на вивченні сучасного стану і досвіду фізкультурної освіти в США.

Постановка завдання. Дослідити, відповідно до контексту підготовки майбутніх учителів фізичної культури, структуру формування фахових компетентностей з мобільним змістом, що мають місце в освіті США. Порівняти декілька підходів щодо аналізу цього явища, зокрема – ті, при яких формується професійно мобільний фахівець для галузі фізичної культури і спорту.

Виклад основного матеріалу. Система вищої освіти США характеризується ліберальною системою управління університетами і базується на абсолютному пріоритеті інституціональної автономії та мінімальному державному втручанні. Підготовка фахівців для галузі фізичного виховання і спорту не є виключенням.

Дослідження практики застосування компетентнісного підходу в різних штатах Америки дало можливість вибудувати дев'ятирівневу блок-схему, яка представляє професійні навички, знання та вміння, необхідні для

of sports management were explored by E. Khrykov, V. Bondar, T. Sorochan, V. Alfimov, O. Halus, L. Karamushko, V. Pikelna, V. Grigorash and other scientists. The problem of training of future Physical Education teachers abroad was studied by O. Berest, N. Borysenko, M. Vasilenko, N. Volkova, I. Gasyuk and others. The problem of professional mobility in the international context was analyzed by V. Bobrytska, N. Vasylenko, Y. Voynar, D. Navaretsky, I. Glazirin and others. The presented aspects of the studied problem allow us to focus on studying of the current state and experience of physical education in the United States of America.

The research objective. To investigate, in the context of the training of future Physical Education teachers, the structure of the formation of professional competencies with mobility content which take place in the USA education. To compare several approaches to the analysis of this phenomenon, in particular, those in which a professionally mobility specialist for the field of physical culture and sports is formed.

The statement of basic materials. The system of higher education of USA is characterized by a liberal system of university management and based on the absolute priority of institutional autonomy and minimal state intervention. The specialists' training in physical education and sports field is no exception.

Examining of the practice of a realization of the competency approach in different states of America has made it possible to build a nine-level flowchart that presents the professional skills, knowledge and abilities needed to be successful in a specific sphere of physical

успішної роботи в конкретній галузі фізичного виховання або спорту.

Висновки. Ситуація, що склалася у сфері американської вищої освіти, свідчить про її поновлення актуальними викликам ХХІ ст.: економіка знань, глобалізація, технології, що швидко розвиваються, затребуваність ринку новими потребами (навчання протягом життя), новими провайдерами освітніх послуг (комерція) та новими “освітніми трендами” (компетентнісний підхід, дистанційна освіта).

Таким чином, застосування компетентнісного підходу у вищій освіті США сприяє формуванню професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури. Американська фізкультурна освіта виступає не послугою для споживача, а безперервним процесом трансформації її учасників в оздоровчому освітньому просторі.

Ключові слова: компетентність, мобільність, майбутній вчитель фізичної культури, тренер, підготовка, стандарти рівнів підготовки.

education or sports.

Conclusions. The situation in the field of American higher education shows its renewal with the current challenges of the 21st century, such as: knowledge economy, globalization, fast growing technologies, market demand for the new needs (lifelong learning), new providers of educational services (commercial) and new paradigms (competency-based education, distance education).

Thus, the use of a competency approach in the higher education of the USA helps to shape the occupational mobility of future PE teachers. American physical education is not a service to the consumer, but a continuous process of transformation of its participants in the health educational space.

Keywords: competence, mobility, future Physical Education teacher, coach, training, standards of training levels.

Актуальність теми. Закон України “Про вищу освіту” одним із основних завдань освітнього закладу визначає “налагодження міжнародних зв’язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури” [5]. Міжнародна співпраця є важливим засобом формування професійної мобільності в національному освітньому просторі вищої школи. Цьому сприяє вивчення досвіду підготовки фахівців в країнах зарубіжжя. Уявлення представників різних національних шкіл про особливості підготовки мобільного фахівця для галузі фізичної культури та спорту помітно відрізняються. Особливий інтерес викликає досвід підготовки таких фахівців в Сполучених Штатах Америки.

Постановка проблеми. США впродовж десятиліть демонструє стабільно високі показники функціонування фізкультурно-оздоровчої сфери. Ця думку підтверджує С. Мединський, говорячи про “лідуючі позиції у різного роду

світових змагань, високий відсоток залучення населення до занять фізкультурою і спортом, належний рівень матеріально-технічного забезпечення” цієї країни [8, с. 67]. На думку вченого, “унікальність досвіду США полягає у налагодженні ефективної взаємодії державного і недержавного секторів фізичної культури і спорту, організації розгалуженої мережі фізкультурно-оздоровчих закладів різних типів і рівнів, приділення значної уваги на розвиток мобільності і фізкультурно-спортивної діяльності в освіті, а особливо у вищих навчальних закладах” [8, с. 67]. Виходячи із перспективи підготовки майбутніх фахівців для галузі фізичної культури та спорту, постає питання в обґрунтуванні стратегії формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури, спираючись на досвід США.

Пошуки можливих шляхів підвищення якості вищої фізкультурної освіти в Україні сприяють врахування та вивчення світової практики, зокрема системи фізкультурної освіти закладах вищої освіти Америки. Аргументуємо такий вибір цілком високими спортивними досягненнями у світових рейтингах різного спрямування (фізична культура, спорт, оздоровчий напрям, масовий спорт тощо).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури за кордоном на сьогодні є досить актуальною і про це свідчить велика кількість наукових розвідок і статей, які вийшли друком останнім часом.

Сучасна вітчизняна фізкультурна освіта відчуває гостру необхідність впровадження низки реформ, пов'язаних з формуванням професійної мобільності у найрізноманітніших сферах фізичного виховання та спорту.

Аналізуючи проблеми глобалізації в контексті різних аспектів модернізації вищої освіти, деякі дослідники, зокрема, А. Харківська акцентує на теоретичних і методичних засадах управління інноваційним розвитком закладів освіти на прикладі міжнародного досвіду. О. Радченко зосереджує свою увагу на управлінні якістю професійної діяльності викладачів закладів освіти фізкультурного спрямування.

Різні аспекти спортивного менеджменту можна знайти у працях науковців: Є. Хрикова, В. Бондаря, Т. Сорочан, В. Алфімова, О. Галус, Л. Карамушки, В. Пікельної, В. Григораша та ін. Проблему підготовки майбутніх учителів фізичної культури за кордоном вивчали О. Берест, Н. Борисенко, М. Василенко, Н. Волкова, І. Гасюк та ін. Проблему професійної мобільності у міжнародному контексті аналізували В. Бобрицька, Н. Василенко, Ю. Войнар, Д. Наварецький, І. Глазирін та ін. Представлені аспекти досліджуваної проблеми дозволяють зосередитись на вивченні сучасного стану і досвіду фізкультурної освіти в США.

Постановка завдання. Дослідити, відповідно до контексту

підготовки майбутніх учителів фізичної культури, структуру формування фахових компетентностей з мобільним змістом, що мають місце в освіті США. Порівняти декілька підходів до аналізу цього явища, зокрема – ті, при яких формується професійно мобільний фахівець галузі фізичної культури і спорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система вищої освіти США характеризується, з позиції В. Вахштайна надзвичайно ліберальною системою управління університетами і базується на абсолютному пріоритеті інституціональної автономії та мінімальному державному втручанні. В країні нормативно закріплені та успішно функціонують вузівські механізми самоуправління [4, с. 10].

У 1996 році Національною асоціацією Спорту та Фізичного виховання розроблено стандарти рівня підготовленості вчителів фізичного виховання. Серед нормативних документів у сфері підготовки вчителів фізичної культури США слід згадати про такі, як: “Task Force on teaching as a profession. A nation prepared: Teachers the 21st century” (“Нація готова: учителя XXI століття”), “National Commission on Teaching and America’s Future Report” (“Доповідь національної комісії по навчанню та майбутньому Америки”), “National Standards for Physical Education” (“Національні стандарти фізичної культури”) [3]. Ці ж стандарти є критерієм для акредитації університетських програм підготовки вчителів означеного фаху.

Як зауважує В. Ткаченко у галузі фізичної культури і спорту в США здійснюється професійна підготовка фахівців на факультетах фізичного виховання університетів і коледжів [11, с. 125]. Головним завданням професійної підготовки у вищих навчальних закладах з фізкультурним напрямом, на думку дослідника – є забезпечення ВНЗ, шкіл, команд з різних видів спорту спеціалістами цього профілю з активним залученням їх до практичної діяльності. Коледжі та факультети університетів пропонують програми підготовки спеціалістів у галузі фізичного виховання, спорту, здоров’я, рекреації та фізичних вправ [11].

Для отримання посади викладача фізичного виховання в США необхідно мати принаймні ступінь бакалавра. Однак у межах процесу оптимізації вищої педагогічної освіти в США спостерігається така тенденція: претенденти на посаду вчителя середньої школи повинні мати ступінь магістра. Так, після закінчення дворічного коледжу випускник отримує ступінь Associate Degree, який є нижчим щаблем в американській системі вищої освіти. У чотирирічному коледжі студенти отримують повну вищу освіту I ступеня – “бакалаврат” з присвоєнням ступеня бакалавра.

Досліджуючи стан підготовки майбутніх учителів фізичної культури в американських університетах, Ю. Лянной акцентує увагу на тому, що освіта в США дає можливість після отриманої вищої освіти I ступеня здобути II ступінь – магістра. Вчений ступінь магістр

(Master's degree) є проміжним між бакалавром і доктором та присвоюється після одного року навчання. Наступним рівнем освіти є “Фундаментальні наукові програми” тривалістю 1-2 роки. За цей час виконується наукова робота і готується дисертація [7].

Дослідниця Т. Осадча зауважує, що програма підготовки бакалаврів з фізичного виховання, спорту, здоров'я, рекреації та фізичних вправ в університетах США розрахована на чотири роки. Існують 2-річні та 4-річні блоки навчання. Після перших двох років студент може змінити навчальний заклад. Програма підготовки магістрів вимагає ще 1-2 роки навчання, а докторів – ще, мінімум, 3-х років. Близько 80% студентів педагогічних спеціальностей по закінченню навчання отримують ступінь бакалавра, близько 20% – магістра, і лише 3% – докторський ступінь [9]. На думку дослідниці, обсяг навчального часу процесу підготовки бакалаврів фізичного виховання у вищих навчальних закладах США становить від 120 кредитів до 192, в залежності від штату.

Структура рівнів навчання (бакалавр, магістр, доктор) сприяє реалізації принципу неперервності професійної освіти. Загальними для програм підготовки бакалаврів є наступні блоки дисциплін: загальноосвітні предмети (35-50% всього навчального навантаження); предмети спеціальності й професійно-педагогічні предмети (30-50%); спеціальна підготовка з фізичного виховання й предмети за вибором (17-30%). Найбільш актуальним у системі фізичного виховання є оздоровчий напрямок [1].

Однак, у низці публікацій Є. Подольської, Є. Штокман вказується на те, що окрім певних переваг, децентралізація має й негативні аспекти: неузгодженість навчальних програм, не координованість діяльності між ВНЗ одного профілю в різних штатах. Зазначені дослідники стверджують, що для отримання сертифікату на викладання фізичного виховання в школі випускник повинен продемонструвати сформовані компетенції викладача, відповідність його професійної діяльності національним стандартам і стандартам штату, які оцінюються в процесі аналізу професійної діяльності студента, а не контролю його теоретичних знань [10; 12].

Останнім часом набуває популярності професія тренера. До середини минулого століття у США вважалося, що викладач фізичного виховання може повною мірою виконувати обов'язки тренера. Сьогодні підготовка тренерів високої кваліфікації здійснюється в Американському Інституті спортивних тренерів (Institute for Sport Coaching), що об'єднує понад 110 регіональних і національних спортивних організацій, які відповідають вимогам національних стандартів і беруть участь в оптимізації творчого потенціалу тренерів високої кваліфікації та розробленні відповідних програм. Майбутні тренери вивчають такі дисципліни: “Базовий курс філософії”, “Безпека та попередження травматизму”, “Оптимізація фізичних кондицій”, “Ріст і розвиток”, “Навчання та

комунікація”, “Спортивні навички і тактика”, “Організація та управління”, “Тестування і контроль”. Стандарти освіти розробляються за участі Національної асоціації спорту і фізичної освіти (National Association of Sport and Physical Education).

Науковець В. Курашвілі констатує, що тренер високої кваліфікації повинен орієнтуватися в питаннях спортивної медицини, мати уявлення про взаємозв'язок рухової активності з рівнем фізичного розвитку та здоров'ям людини. Йому необхідно також знати основні прийоми тестування й оцінювання фізичних кондицій, методики визначення кисневого споживання, максимальної потужності м'язової роботи, максимальної фізичної працездатності (за Торндалом), анаеробні тести тощо. Ментальна сфера тренера має бути відкритою для нового досвіду, в нього має бути розвинене почуття єдності зі спортсменом або командою, а також він має дотримуватися певних моральних стандартів, передусім “fair play” (чесної гри) тощо. Водночас від тренера вимагається компетентність у питаннях менеджменту, оскільки від цього залежить успіх клубу, команди та кожного окремого спортсмена [6, с. 3]. Як бачимо, тренерська діяльність потребує прояву особистісної мобільності.

Дослідження практики застосування компетентнісного підходу в різних штатах Америки дало можливість вибудувати дев'ятирівневу блок-схему, яка представляє професійні навички, знання та вміння, які потрібні для успішного функціонування в конкретній галузі фізичного виховання або спорту. Розглянемо лише перший і другий рівень моделі, що сприяє формування професійно-мобільних компетентностей фахівців для галузі фізичної культури та спорту.

Перший блок “Фундаментальні компетенції” передбачає виявлення роботодавцями конкретного штату зв'язків між сформованими компетентностями майбутнього фахівця фізичного виховання і спорту та професійною діяльністю цього штату. Цінується навичка прояву особистісної мобільності з метою здобуття нових специфічних галузевих компетенцій. Отже, проаналізуємо кожен рівень рис.1.

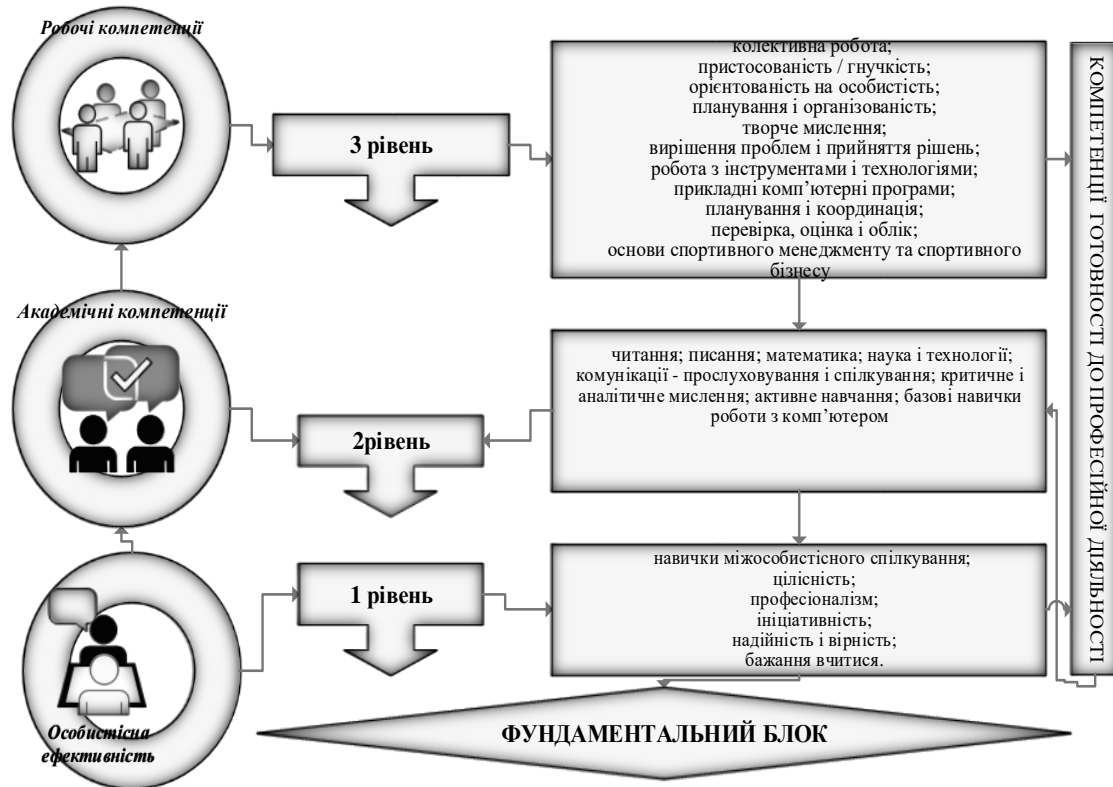


Рис. 1. Міні-модель фундаментального блоку компетентностей фахівців галузі фізичної культури та спорту (загальні рамки компетентнісної моделі Clearinghouse)

Рисунок, розроблений авторами на основі джерела [2]: Technical assistance guide for developing and using competency models - one solution for the work force development system. January, 2012. Available at: <http://www.careeronestop.org/CompetencyModel/pyramid_definition.aspx#tier1>

Рівень 1. Особистісна ефективність. Компетенції цього рівня є основою моделі, адже вони є необхідними для усіх соціальних ролей людини (члена сім'ї, громади, суспільства). Ці компетенції є важливими не лише для успішної кар'єри у галузі фізичної культури та спорту. Їх ще називають "м'якими навичками", які цінуються роботодавцями конкретного штату.

Рівень 2. Академічні компетенції. Цей рівень містить гнучкі компетенції, насамперед здобуті в умовах закладу вищої освіти, а також сюди відносять когнітивні функції і стилі мислення.

Рівень 3. Робочі компетенції – рівень, що представлений компетенціями, які розкривають навички й уміння, спрямовані на прояв індивідуалізації з метою функціонування в межах певної установи. Вони застосовуються до різних професій, галузей та на національному рівні.

Компетенції другого блоку, що пов'язані з галуззю, дозволяють визначити кар'єрні рамки в межах конкретного фаху (працівник може працювати по всій галузі проявляючи крос-

функціональну мобільність). Модель орієнтована на створення гнучкої орієнтації у професії, а не на вузьку кар'єру в ній. Міні-модель другого блоку демонструє рис. 2.

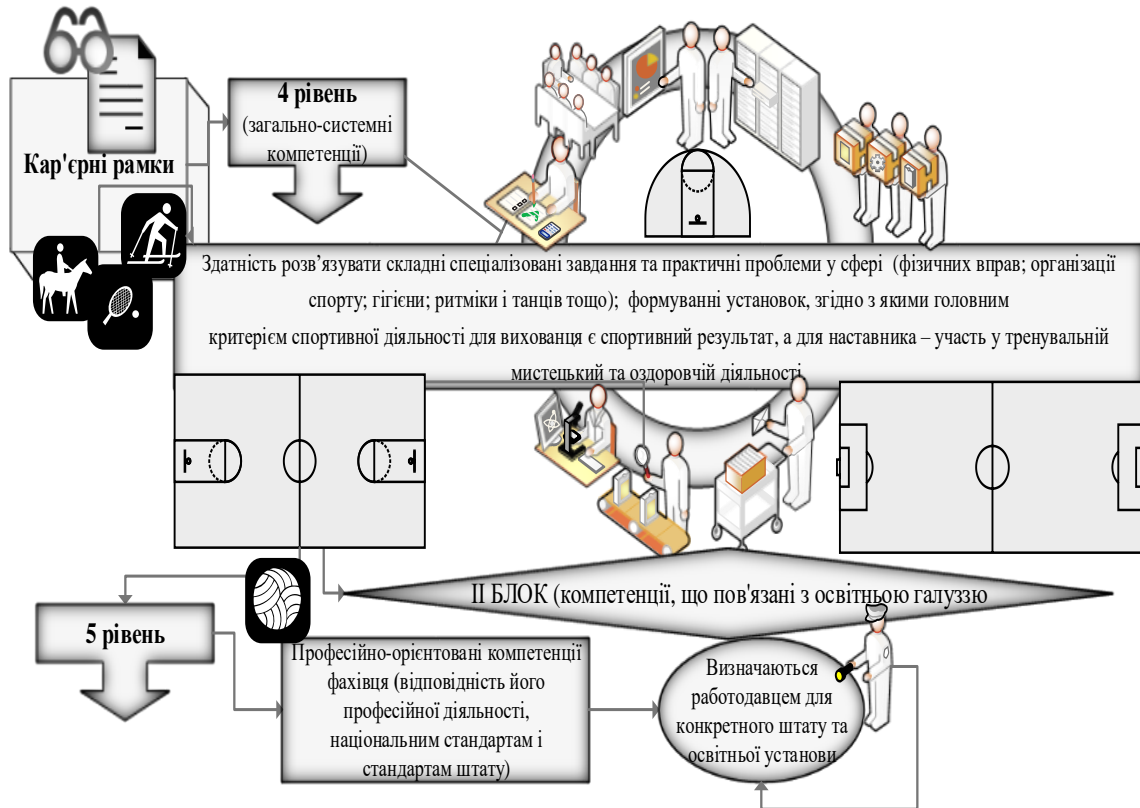


Рис. 2. Міні-модель другого професійного блоку компетентностей. Адміністрації з зайнятості та тренувань (загальні рамки компетентнісної моделі Clearinghouse)

Рисунок, розроблений авторами на основі джерела [2]: Technical assistance guide for developing and using competency models - one solution for the work force development system. January, 2012. Available at: <http://www.careeronestop.org/CompetencyModel/pyramid_definition.aspx#tier1>

Рівень 4. Загальносистемні компетенції. До компетенцій цього рівня належать знання, вміння та навички, необхідні для усіх спеціалізацій в галузі фізичного виховання та спорту. Зазначаємо, що названі компетенції досі є невизначеними в схемі моделі та потребують уточнення та деталізації для кожної галузі (кожного штату). Останнім часом компетенції, визначені таким чином, мають деякі спільні риси.

Рівень 5. Професійно-орієнтовані компетенції. Компетенції цього рівня розкривають основні положення сучасної педагогіки, що сприяє формуванню знань, вмінь, здібностей та інші характеристик, необхідних для подальшої професійної діяльності. Роботодавцями конкретного штату уточнюються і визначаються ті компетенції, яким вони надають перевагу і вважають релевантними. Тому університети США пропонують спеціалізовану програму підготовки майбутніх

учителів фізичного виховання (Physical Education Teacher Education – PETE). Одержання ступеня бакалавра в галузі фізичної культури і спорту передбачає два типи підготовки: для роботи в громадських місцях та для викладання фізичного виховання в системі державних шкіл.

Організація навчання викладачів фізичного виховання в американських університетах характеризується високим ступенем індивідуалізації й диференціації: студенти мають можливість самостійно складати навчальний план, визначати навчальне навантаження на семестр, обирати курси з різних видів фізичної активності на одному з 3-х рівнів складності. Вибір форм і методів організації занять обумовлюється реалізацією університетами особистісного, діяльнісного і рефлексивного підходів до навчання педагогів –

акцент робиться на взаємодії теоретичних і практичних аспектів навчальних предметів, розвиток практичних умінь студентів у процесі всіх форм занять і низки польових і педагогічних практик. Це сприяє формуванню професійно-орієнтованих компетенцій.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Стан вищої освіти Америки відзначається її поновленням актуальними викликами XXI століття: економіка знань, глобалізація, технології, що швидко розвиваються, затребуваність ринку новими потребами (навчання протягом життя), новими провайдерами освітніх послуг (комерція) та новими “освітніми трендами” (компетентнісний підхід, дистанційна освіта).

Таким чином, застосування компетентнісного підходу у вищій освіті США сприяє формуванню професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури. Американська фізкультурна освіта виступає не послугою для споживача, а безперервним процесом трансформації її учасників в оздоровчому освітньому просторі.

Науковою перспективою подальших досліджень буде вивчення європейського досвіду формування професійної мобільності фахівців фізичного виховання.

Список використаних джерел:

1. Standards for Advanced Programs in Physical Education Teacher Education, Oct.19, 2001. *National Association for Sport and Physical Education, American Association of Health, Physical Education, Recreation and Dance.* p. 1–24. Available at : <http://www.ahperd.org/naspe_main.html> [Accesed 18 January 2020].
2. Technical assistance guide for developing and using competency models - one solution for the work force development system, 2012. Available at : <http://www.careeronestop.org/CompetencyModel/pyramid_definition.aspx#tier1> [Accesed 20 January 2020].

3. Young, Judith, C., 'National Standards for Physical Education'. *ERIC Digest*. ERIC Clearinghouse on Teaching and Teacher Education Washington DC. Available at : <<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED406361.pdf>> [Accessed 30 January 2020].
4. Вахштайн, ВС., 2005. 'Система высшего образования США', Приложение "Обзор системы образования стран ОЭСР" : Центр ОЭСР-ВШЭ, С. 9–14.
5. Закон України "Про вищу освіту". Доступно : <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>> [Дата звернення 24 Грудня 2019].
6. Курашвили, ВА., 2012. 'Подготовка тренеров высокой квалификации в США', Москва : *Вестник спортивных инноваций*, Вып. 36, С. 3.
7. Лянной, Ю., 2017. 'Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах'. Дисертація доктора педагогічних наук, 13.00.04. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 663 с.
8. Мединський, СВ., 2011. 'Структура підготовки фахівців з фізичного виховання у США в аналогії з Україною', *Науковий часопис "Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова", Серія №15, "Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт" : збірник наукових праць*, К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, Вип. 14. С. 66-69.
9. Осадча, ТЮ., 2005. 'Професійна підготовка викладачів фізичного виховання в університетах США'. Дисертація кандидата педагогічних наук, *Державний заклад "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"*, Луганськ, 227 с.
10. Подольська, ЄА., 2008. 'Американська освіта як лідер в організації процесу навчання управлінських кадрів'. Доступно : <<http://www.nbu.gov.ua/articles//05gtiicp.zip>> [Дата звернення 23 Січня 2020].
11. Ткаченко, ВВ., 2013. 'Підготовка вчителя фізичної культури у зарубіжних країнах'. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*, № 1, С. 124-126. Доступно : <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nsod_2013_1_31> [Дата звернення 10 Січня 2020].
12. Штокман, ЕА., 2005. 'Высшее образование в США', Москва : "Издательство Ассоциации строительных вузов", 200 с.

References:

1. Standards for Advanced Programs in Physical Education Teacher Education, Oct.19, 2001. *National Association for Sport and Physical Education, American Association of Health, Physical Education, Recreation and Dance*. p. 1–24. Available at : <http://www.ahperd.org/naspe_main.html> [Accessed 18 January 2020].
2. Technical assistance guide for developing and using competency models - one solution for the work force development system, 2012. Available at : <http://www.careeronestop.org/CompetencyModel/pyramid_definition.aspx#tier1> [Accessed 20 January 2020].

3. Young, Judith, C., 'National Standards for Physical Education'. *ERIC Digest*. ERIC Clearinghouse on Teaching and Teacher Education Washington DC. Available at : <<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED406361.pdf>> [Accessed 30 January 2020].
4. Vakhshaj, VS., 2005. 'Sistema vy`sshego obrazovaniya SShA (USA Higher Education System)', Prilozhenie "Obzor sistemy` obrazovaniya stran OE`SR" : *Czentr OE`SR-VShE`*, S. 9–14.
5. Zakon Ukrayini "Pro vishhu osvi`tu" (The Law of Ukraine "About Higher Education"). Dostupno : <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>> [Data zvernennya 24 Grudnya 2019].
6. Kurashvili, VA., 2012. 'Podgotovka trenerov vy`sokoj kvalifikaczii v SShA (Training of Highly Qualified Coaches in the USA)', Moskva : *Vestnik sportivny`kh innovaczij*, Vy`p. 36, S. 3.
7. Lyanno, Yu., 2017. 'Teoretichni` i` metodichni` zasadi profesi`jnoyi pi`dgotovki majbutni`kh magi`stri`v z fi`zichnoyi reabi`li`taczi`yi u vishhikh navchal`nikh zakladakh (Theoretical and Methodical Aspects of Professional Training of Future Masters in Physical Rehabilitation in the Higher Educational Institutions)'. Disertaczi`ya doktora pedagogi`chnikh nauk, 13.00.04. *Naczi`onal`nij pedagogi`chnij uni`versitet i`meni` M. P. Dragomanova*, Kiyiv, 663 s.
8. Medins`kij, SV., 2011. 'Struktura pi`dgotovki fakhi`vczi`v z fi`zichnogo vikhovannya u SShA v analogi`yi z Ukrayinoyu (The Structure of Training of Physical Culture Specialists of the USA Compared to Ukraine)', *Naukovij chasopis "Naczi`onal`nij pedagogi`chnij uni`versitet i`meni` M. P. Dragomanova"*, Seri`ya № 15, "Naukovo-pedagogi`chni` problemi fi`zichnoyi kul`turi / Fi`zichna kul`tura i` sport" : *zbi`rnik naukovikh prac`*, K. : *NPU i`meni` M. P. Dragomanova*, Vip. 14. S. 66-69.
9. Osadcha, TYu., 2005. 'Profesi`jna pi`dgotovka vikladachi`v fi`zichnogo vikhovannya v uni`versitetakh SShA (Professional Training of Physical Education Teachers in the Universities of USA)'. Disertaczi`ya kandidata pedagogi`chnikh nauk, *Derzhavnij zaklad "Lugans`kij naczi`onal`nij uni`versitet i`meni` Tarasa Shevchenka"*, Lugans`k, 227 s.
10. Podol`s`ka, YeA., 2008. 'Amerikans`ka osvi`ta yak li`der v organi`zaczi`yi procesu navchannya upravli`ns`kikh kadri`v (American Education as a Leader in Organizing of the Learning Process of Management Stuff)'. Dostupno : <<http://www.nbu.gov.ua/articles//05gtiicp.zip>> [Data zvernennya 23 Sichnya 2020].
11. Tkachenko, VV., 2013. 'Pi`dgotovka vchitelya fi`zichnoyi kul`turi u zarubi`zhnikh krayinakh (Preparation of Physical Education Teacher at the Foreign Countries)'. *Naukova skarbniczja osvi`ti Donechchini*, № 1, S. 124-126. Dostupno : <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nsod_2013_1_31> [Data zvernennya 10 Sichnya 2020].
12. Shtokman, EA., 2005. 'Vy`sshee obrazovanie v SShA (Higher Education in the USA)', Moskva : "Izdatel`stvo Asocziaczii stroitel`ny`kh vuzov", 200 s.